

Lausuma

Translations proofread by EDPB Members.

This language version has not yet been proofread.

Lausunto 4/2025 Euroopan komission suosituksesta datasäädöksen mukaista datan jakamista koskevien ei- sitovien mallisopimusehtojen luonnokseen (22. toukokuuta 2025 päivätty versio)

Annettu 8. heinäkuuta 2025

Euroopan tietosuojaneuvosto on antanut seuraavan lausunnon:

Euroopan komissio on toimittanut Euroopan tietosuojaneuvostolle datan jakamista koskevien ei-sitovien mallisopimusehtojen, jäljempänä 'mallisopimusehdot', luonnoksen ja pilvipalvelusopimuksia koskevat ei-sitovat vakiosopimuslausekkeet datasäädöksen 41 artiklan mukaisesti ja esittänyt ne Euroopan tietosuojaneuvoston asiantuntijoista koostuvalle CEH-alatyöryhmälle 27. toukokuuta 2025. Euroopan tietosuojaneuvosto on tarkastellut mallisopimusehtoja ottaen huomioon läheisen yhteyden datasäädöksen ja yleisen tietosuojasetuksen välillä tietojen saatavuudesta ja datan jakamisesta henkilötietojen osalta ja haluaa esittää komissiolle joitakin yleisiä huomautuksia. Euroopan tietosuojaneuvosto voi tarvittaessa edelleen antaa neuvontaa. Se korostaa, että tämä asiakirja koskee ainoastaan mallisopimusehtoja. Tässä asiakirjassa esitetyt yleiset huomautukset eivät vaikuta muihin huomautuksiin, joita Euroopan tietosuojaneuvosto saattaa myöhemmin tehdä datasäädöksen ja henkilötietojen suojaa, yksityisyyden suojaa ja viestinnän luottamuksellisuutta sekä päätelaitteiden eheyttä koskevan unionin lainsäädännön välisestä vuorovaikutuksesta.

Taustaa

Euroopan tietosuojaneuvosto panee merkille, että mallisopimusehtojen kehittämisprosessi alkoi vuonna 2022. Komissio ilmoitti 27. toukokuuta 2025 asiantuntijoista koostuvalle CEH-alaryhmälle toivovansa pikaista palautetta ottaen huomioon komission suositusten aikataulun. Koska asia on monimutkainen ja palautteen antamiselle varattu aika on lyhyt, Euroopan tietosuojaneuvoston kommentit ovat suuntaa antavia ja luonteeltaan yleissuuntaavia.

Yleistä

Euroopan tietosuojaneuvosto haluaa esittää komissiolle seuraavat yleiset huomautukset:

- Euroopan tietosuojaneuvosto toteaa, että mallisopimusehdot on ilmeisesti laadittu eri asemassa olevia sopimuspuolia varten, kun datasäädöksen¹ soveltamisalaan kuuluvat "käyttäjät" voivat olla oikeushenkilöitä tai luonnollisia henkilöitä. Jos käyttäjä on luonnollinen henkilö, hän saattaa olla tietosuojalainsäädännössä tarkoitettu rekisteröity. Kyse voi olla myös muiden luonnollisten henkilöiden henkilötiedoista siinäkin tapauksessa, että käyttäjää voidaan pitää tietosuojalainsäädännön mukaisena rekisteröitynä². Mallisopimusehtojen nykyisessä muodossa keskitytään paikoitellen oikeushenkilöiden väliseen vuorovaikutukseen, mikä herättää huolta siitä, onko vaikutukset luonnollisiin henkilöihin otettu täysimääräisesti huomioon. Joissakin tapauksissa henkilöitä, joihin ehtoja sovelletaan, ei aina yksilöidä selvästi. Euroopan tietosuojaneuvosto suosittelee selventämään tätä edelleen ja myös harkitsemaan, olisiko hyödyllistä laatia erilliset mallisopimusehdot tapauksille, joissa käyttäjä on rekisteröity ja niille, joissa käyttäjää ei ole rekisteröity.
- Euroopan tietosuojaneuvosto toteaa, että vain tietyssä osassa ehtoja tehdään selvä ero henkilötietojen ja muiden kuin henkilötietojen välillä. Euroopan tietosuojaneuvosto suosittelee, että tarkasteltaisiin niiden ehtojen osalta, joissa tällaista erottelua ei tehdä, tukisiko erottelu sopimuspuolia sovellettavan oikeudellisen kehyksen määrittämisessä. Euroopan tietosuojaneuvosto panee erityisesti merkille esimerkiksi liitteissä II ja III olevat korvauksia koskevat ehdot, jotka on muotoiltu nykyisessä sanamuodossaan hyvin yleisluonteisesti ja jotka voivat herättää kysymyksiä niiden soveltamisalasta. Euroopan tietosuojaneuvosto suosittelee painokkaasti komissiota rajoittamaan liitteissä II ja III esitettyjen korvausmekanismien käytön koskemaan muuta dataa kuin henkilötietoja datasäädöksen 4 artiklan 13 kohdan mukaisesti³.
- Mallisopimusehtojen selkeyttä ja rakennetta olisi hyvä parantaa. Mallisopimusehtojen ymmärtämistä helpottaisi, jos niihin lisättäisiin jakso, joka käsittäisi määritelmät käsitteille, kuten "kulutustiedot". Lisäksi suositellaan, että tietokentissä viitataan datasäädöksen ja yleisen tietosuoja-asetuksen asiaankuuluviin säännöksiin oikeudellisen johdonmukaisuuden varmistamiseksi.
- Euroopan tietosuojaneuvosto muistuttaa, että datasäädöksen 1 artiklan 5 kohdan mukaan datasäädös ei rajoita henkilötietojen suojaa, yksityisyyden suojaa ja viestinnän luottamuksellisuutta sekä päätelaitteiden eheyttä koskevaa unionin oikeutta ja kansallista lainsäädäntöä, eikä etenkään asetuksia (EU) 2016/679 ja (EU) 2018/1725 ja direktiiviä 2002/58/EY. Jos datasäädöksen säännökset ovat ristiriidassa henkilötietojen tai yksityisyyden suojaa koskevan unionin oikeuden tai unionin oikeuden mukaisesti hyväksytyyn kansallisen lainsäädännön kanssa, on sovellettava asiaan kuuluvaa henkilötietojen tai yksityisyyden suojaa koskevaa unionin oikeutta

¹ Datasäädöksen 2 artiklan 12 kohta.

² Esimerkiksi silloin, kun on kyse eri perheenjäsenten käyttämisestä verkkoon liitetystä kodin laitteista.

³ Ks. myös [Euroopan tietosuojaneuvoston ja Euroopan tietosuojavaltuutetun yhteinen lausunto 2/2022 ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi datan oikeudenmukaista saatavuutta ja käyttöä koskevista yhdenmukaisista säännöistä \(datasäädös\)](#), annettu 4. toukokuuta 2022, 15, 59 ja 63 kohta. Kuten Euroopan tietosuojaneuvosto on todennut useaan otteeseen, viimeksi lausunnossa 08/2024 pätevistä suostumuksesta suurten verkkoalustojen käyttöön ottamien "suostu tai maksa" -mallien yhteydessä, joka hyväksyttiin 17. huhtikuuta 2024 (tiivistelmä, 130 ja 180 kohta), henkilötietoja ei voida pitää kaupattavana hyödykkeenä.

tai kansallista lainsäädäntöä. Euroopan tietosuojaneuvosto suosittelee näin ollen, että tällaisen lainsäädännön ensisijaisuus suhteessa niiden kanssa ristiriidassa oleviin sopimusehtoihin vahvistettaisiin selvemmin mallisopimusehdoissa.

- Euroopan tietosuojaneuvosto katsoo, että mallisopimusehtojen tietokentissä olisi selkeästi mainittava, että mallisopimusehtojen noudattaminen sinänsä ei henkilötietojen osalta välttämättä takaa yleisen tietosuoja-asetuksen noudattamista. Osapuolten on mahdollisesti toteutettava lisätoimenpiteitä täyttääkseen tietosuojavaatimukset täysimääräisesti. Lisätoimenpiteet voivat olla erityisesti tarpeen mallisopimusehtojen noudattamisen lisäksi esimerkiksi niiden ehtojen yhteydessä, joiden aiheena on käyttäjän oikeus saada tuotteen dataa ja siihen liittyvän palvelun dataa, käyttäjän oikeus jakaa dataa kolmansien osapuolten kanssa, datan haltijan ja datan vastaanottajan velvollisuus noudattaa yleistä tietosuoja-asetusta käsitellessään käyttäjän henkilötietoja (ehdoissa ei saa esimerkiksi olettaa, että henkilötietojen käsittelylle on oikeusperusta, erityisesti suostumus) tai tilanne, jossa tietoja käyttää käyttäjä, joka ei ole rekisteröity. Lisäksi Euroopan tietosuojaneuvosto muistuttaa, että yleinen tietosuoja-asetus edellyttää joissakin tapauksissa osapuolten tekevän sopimuksen, esimerkiksi siirrettäessä henkilötietoja kolmanteen maahan tai kansainväliselle järjestölle. Yleisen tietosuoja-asetuksen 46 artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaisia tietosuojaa koskevia vakiolausekkeita voidaan tällöin käyttää asianmukaisina suojatoimina. Tällaiset tietosuojaa koskevat vakiolausekkeet olisi tehtävä mallisopimusehtojen lisäksi.
- Mallisopimusehdoissa olisi otettava paremmin huomioon kuluttajien haavoittuvuus ja digitaalitaloudessa ilmenevä valtasuhteiden epäsymmetria. Lisäksi sopimussakkojen on oltava oikeasuhteisia eivätkä ne saa loukata rekisteröityjen oikeuksia.

Euroopan tietosuojaneuvoston puolesta

Puheenjohtaja

(Anu Talus)